

STADSARCHEOLOGIE GENT

Gent, Brabantdam-De Krook brug Noord

Archeologienota met beperkte samenstelling

Projectcode 2019D84

5 april 2019

DEEL 2 – VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling - De Zwarte Doos - Stadsarcheologie Gent

Publicatiedatum

5 april 2019

Contact

Marie-Anne Bru

Marieanne.bru@stad.gent

Tel. 09/2665772

<https://stad.gent/cultuur-sport-vrije-tijd/cultuur/erfgoed/stadsarcheologie/recent-archeologisch-onderzoek-gent>

Postadres

Stad Gent – Stadsarcheologie Gent

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. 09 266 57 60

Inhoud

1. Colofon	4
2. Samenvatting	5
3. Beschrijvend deel	7
3.1. Administratieve gegevens / technische fiche	7
3.2. Juridische context	7
3.3. Onderzoekskader	8
3.4. Ruimtelijke situering	8
3.5. Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	11
3.6. Archeologisch potentieel	12
3.6.1. Methode en onderzoeksvragen	12
3.6.2. Fysisch geografische situatie	12
3.6.3. Bekende archeologische vindplaatsen	12
3.6.4. Archeologische indicatoren	13
3.6.5. Verstoringshistoriek	13
3.7. Verantwoording nota met beperkte samenstelling met doorslaggevend aspect	14
3.8. Datering en interpretatie van onderzochte gebied	15
3.9. Gemotiveerde verwachting	16
3.10. Gemotiveerd advies voor maatregelen	16
4. Relevante bibliografie	17
Thesaurus	18

1. Colofon

Titel: Gent, Brabantdam-De Krook brug Noord

Auteurs: Marie-Anne Bru

Projectnummer: 2019D84

Opdrachtgever: Stad Gent, Projectbureau Ruimte

Projectleiding: Stadsarcheologie Gent

Erkend archeoloog: Marie-Anne Bru, OE/ERK/Archeoloog/2015/00012

Datum: 5 april 2019

Wettelijk depotnummer: D/2019/0341/9

Stad Gent – De Zwarte Doos – Stadsarcheologie

Dulle-Grietlaan 12

9050 Gentbrugge

09/2665760

stadsarcheologie@stad.gent

2. Samenvatting

Voor de opmaak van een omgevingsvergunning voor een fiets- en voetgangersbrug die de verbinding maakt tussen de nieuwe bibliotheek aan de Krook en de Brabantdam, met tussenstop op de Sint-Jansvest, dient een archeologienota opgemaakt te worden voor het tweede deel van de brug (noord). Het eerste deel van de brug (Krook-Sint-Jansvest) zit reeds in de vergunning van de bouw van de bibliotheek en is reeds gerealiseerd. **Deze archeologienota is gebaseerd op de eerder bekrachtigde archeologienota (2017B141; bekrachtigd op 7/03/2017). De werken aan de brug zijn onveranderd, in de nieuwe omgevingsvergunningsvraag wordt er een groenscherm door middel van bomen voorzien tussen de huizen en de nieuw te plaatsen brug op het archeologisch onderzochte perceel van de Sint-Jansvest (Gebied Geen Archeologie verwacht).**

De ingrepen in de bodem omvatten de aanleg van de funderingen op de verlaagde zone van de Sint Jansvest (afdeling 3, sectie C, perceel 751f) en op het wandelpad (afdeling 3, sectie C, openbaar domein) langsheen de Schelde vertrekkende aan de Braemgaten. Dit wordt uitgevoerd door middel van micropalen of kokerpalen, die geboord worden in voorafgaandelijke, dóór de aanwezige massieven of kaaimuren, geboorde gaten. Tevens wordt een afgraven van het terrein voorzien ter hoogte van het perceel van de Sint-Jansvest, alsook een kaaiverlaging **en de aanleg van een groenscherm tussen brug en woningen.**

Gezien de zeer beperkte bodemingrepen voor de palen van de brug, en het feit dat de af te graven zone ter hoogte van het perceel aan de Sint-Jansvest reeds volledig archeologisch onderzocht is én ingekleurd is als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt' (472 m²) (Ministerieel besluit 20 november 2016), kan met aantoonbare zekerheid gesteld worden dat een verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken niet gaat leiden tot nuttige kenniswinst.

Voor het project Krook, Sint-Jansvest, Brabantdam, fiets- en voetgangersbrug, deel II noord (**omgevingsaanvraag 2019**) werd **opnieuw** geopteerd om een nota op te maken met een beperkte samenstelling. **De aanpassingen van de plannen voor een nieuwe omgevingsvergunning, versus de vergunning met bekrachtigde archeologienota 2017B141, 7/03/2017), omvatten de aanleg van een extra groenscherm tussen brug en bebouwing en dit op het archeologisch onderzochte perceel aan de Sint-Jansvest (afdeling 3, sectie C, perceel 751f).** Deze beslissing werd genomen na een duidelijk afwegen van de mogelijke erfgoedwaarde. Alle gegevens werden ruimtelijk en inhoudelijk met elkaar geconfronteerd en ook in relatie tot de geplande werken afgewogen. Het resultaat hiervan is de keuze voor een archeologienota met beperkte samenstelling.

De drie vooropgestelde criteria werden duidelijk afgewogen:

1. er is met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig
2. de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, hebben met hoge waarschijnlijkheid geen impact op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed
3. een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot kenniswinst.

Na afweging van alle gekende gegevens zoals onderzocht onder het punt 2.3.6 Archeologisch potentieel, kunnen we argumenteren dat de volgende vooropgestelde criteria aangehaald kunnen worden.

> Geen archeologisch erfgoed aanwezig:

Het perceel op de Sint-Jansvest is volledig archeologisch onderzocht en ingekleurd als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt'. Ter hoogte van het wandelpad langs de Schelde aan de Braemgaten wordt geen archeologisch erfgoed verwacht. Niets van de gekende gegevens wijst op de aanwezigheid van een eventuele archeologische vindplaats.

> Geen impact op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed:

De voorziene ingrepen zijn in dergelijke mate beperkt (behalve op de Sint-Jansvest die reeds ingekleurd staat als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt') dat ze kunnen beschouwd worden als zeer beperkte impact op het aanwezige archeologische erfgoed. Het gaat namelijk om geboorde micropalen op een oppervlakte van 2,2 x 1,25 m tot een diepte van ca. 5 m onder het huidige loopniveau.

> Geen kenniswinst:

De ingrepen in de bodem zijn zeer punctueel ter hoogte van de aansluiting met de Brabantdam (steunpilaren van de brug). De grootste bodemverstoring situeert zich op het perceel aan de Sint-Jansvest, dat volledig archeologisch onderzocht is én ingekleurd is als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt' (Ministerieel besluit 20 november 2016). Dit in zijn geheel leidt er zonder twijfel toe dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de vooropgestelde ingrepen GEEN kenniswinst zou opleveren.

3. Beschrijvend deel

3.1. Administratieve gegevens / technische fiche

Projectcode	2019D84
Locatie	Oost-Vlaanderen, Gent, Krook, Sint-Jansvest, Brabantdam
Kadaster/Afdeling/Sectie/ Percelen	Afd. 3, Sectie C, perceel 751f + openbaar domein
Kadasterplan	Zie plan 1
Topografische kaart	Zie plan 3
Bounding Box	(105067;193550), (105093;193550), (105067;193491), (105093;193491)
Onderdeel Archeologische zone	ja
Onderdeel GGA	ja
Grootte percelen:	515 m ²
Grootte projectgebied	515 m ²
Reden van de ingreep:	Bouw van een brug als verbinding tussen Krook en Brabantdam, vertrekkend van de Sint-Jansvest naar de Braemgaten én aanleg groenscherm
Betrokken actoren en specialistern	Peter Steurbaut (historisch kaartmateriaal)

3.2. Juridische context

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, van een publiekrechtelijke aanvrager, voor werken BINNEN de Gentse vastgestelde archeologische zone. Volgens het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' ligt het project in een zone voor woongebieden. Het betreft hier dus een zone waarbij de totale oppervlakte van de percelen 300 m² of meer beslaat en de ingreep minimaal 100 m².

De oppervlakte van het totale plangebied in kwestie bedraagt 515 m².

De voorziene ingreep beslaat 515 m² en is een accumulatie van ingrepen over zowel 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt (472 m²)', alsook openbaar domein. Vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

3.3. Onderzoekskader

Aanleiding van dit bureauonderzoek vormt de bouw van een brug tussen Krook en Brabantdam met tussenstop op de Sint-Jansvest. Het gaat hier om de tweede brug tussen Sint-Jansvest en Brabantdam. Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid. Finaal formuleert het archeologische vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Het projectgebied wordt gekenmerkt door zijn ligging op de grens van de 12de-eeuwse stad. De Sint-Jansvest bevindt zich in de bocht van de Ketelvest, de toenmalige watergordel rond Gent. Zowel de zone van de Krook als aan de aansluiting met de Brabantdam situeert zich net buiten deze 12de-eeuwse grens.

Deze nota dient opgemaakt omdat ondanks de beperkte ingrepen in de bodem in de archeologische zone, de ingrepen in 'het gebied waar geen archeologie wordt verwacht' ervoor zorgen dat de som van de percelen én die van de ingreep in de bodem de 300/100-grens overschrijdt.

3.4. Ruimtelijke situering

De projectzone Krook, Sint-Jansvest, Brabantdam (kad. Afd. 3, Sectie C, perceel 751f en openbaar domein) situeert zich in de zuidoosthoek van de 12de-eeuwse stad Gent. De geplande brug sluit in het zuiden aan op de reeds gegunde brug die vertrekt aan de nieuw gebouwde bibliotheek aan de Krook. Ze vertrekt op de voormalige garage/tuinzone van een perceel aan de Sint-Jansvest waarbij verschillende verlagingen moeten gebeuren, en vertrekt in noordelijke richting vervolgens verder tot aan de Braemgaten aan de Brabantdam. Het projectgebied bestaat zowel uit wegenis als een voormalige garage, nu tuinzone. De totale som van de percelen waarop de bouwvergunning van toepassing is, bedraagt 515 m² en is volgens het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' gelegen in een zone voor woongebied.

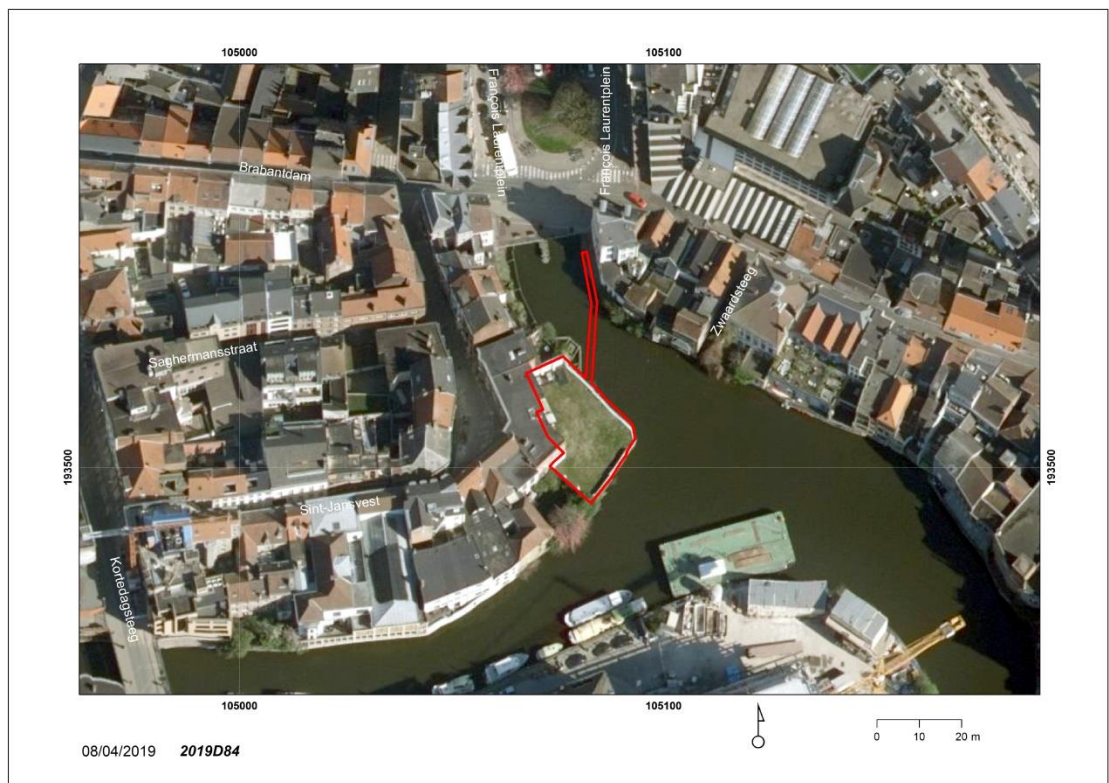
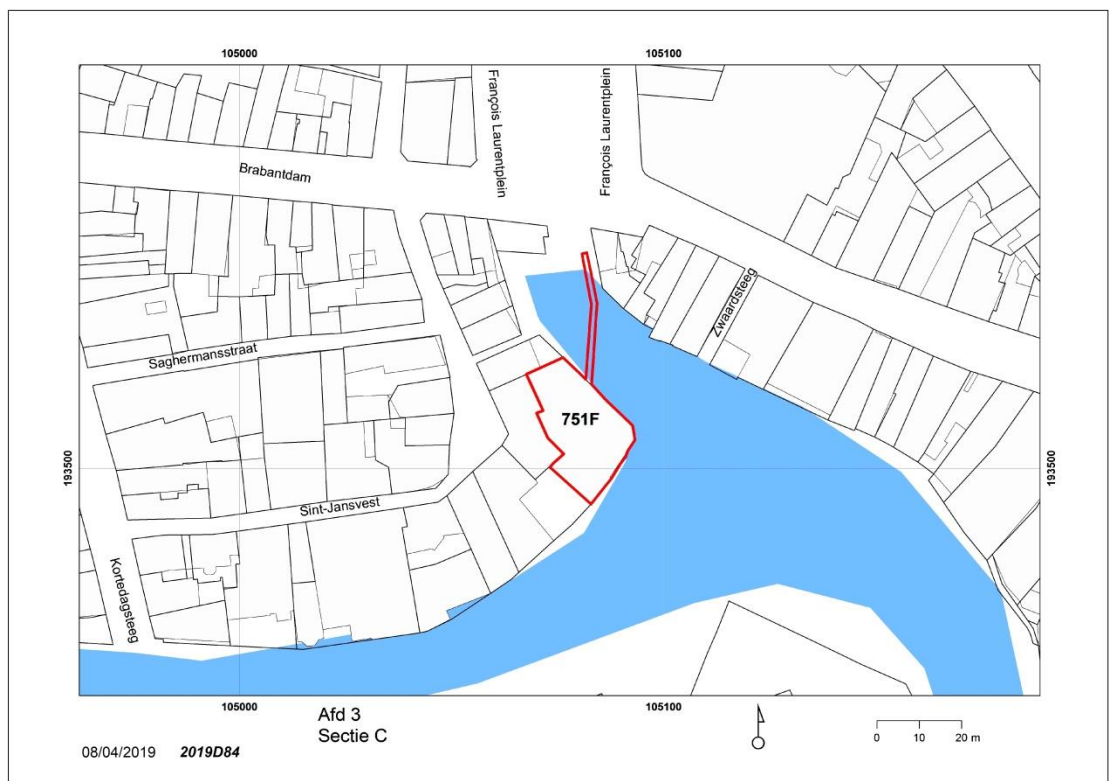

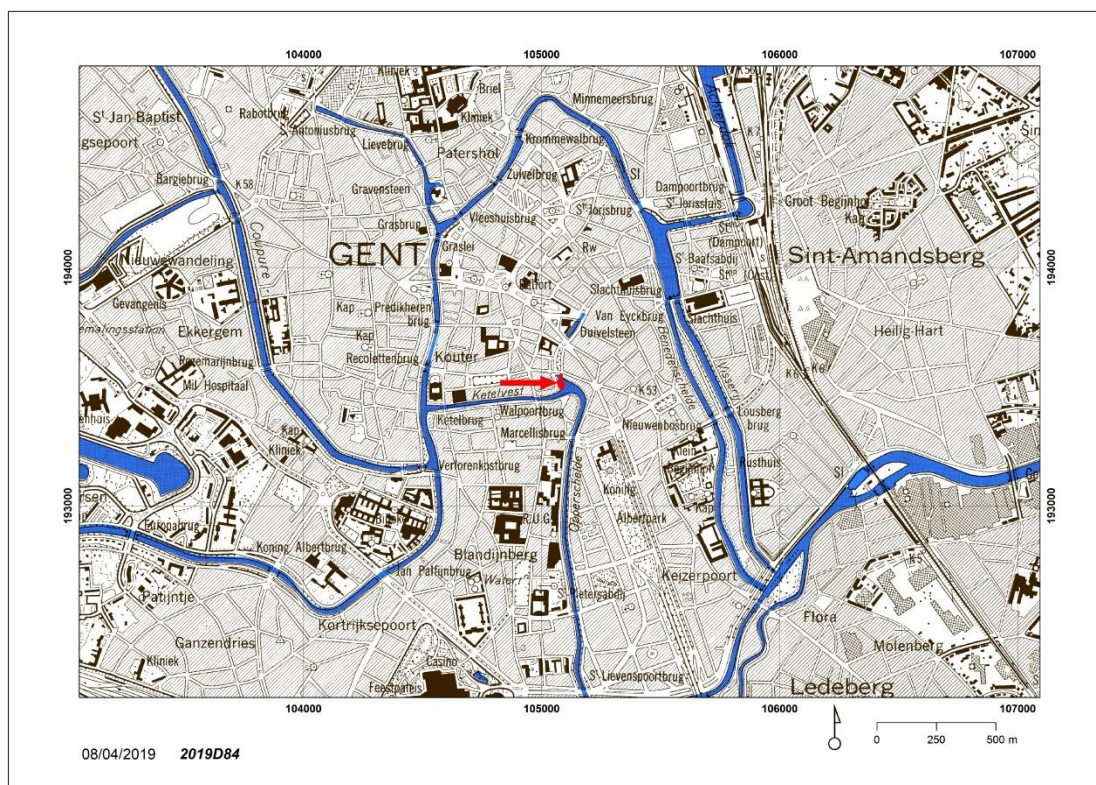
Foto 1: Situering projectzone op de orthofoto van 2015 (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 1: Situering projectgebied op het hedendaags kadaster (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 2: Situering projectgebied op de GRB basiskaart (AGIV GRB Basiskaart & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 3: Situering projectgebied op de Topografische kaart 1981 (NGI en AGIV)

3.5. Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning omvat de bouw van een fiets- en voetgangersbrug, aansluitend op de brug die vertrekt aan de nieuwe bibliotheek aan de Krook met een tussenstop op de Sint-Jansvest. Deze brug vertrekt op dit laatste perceel en loopt tot aan de Braemgaten (op basis van het door de stad aangeleverde concept, zijnde het Masterplan Waalse Krook).

Voor elk deelgebied zijn dit de specifieke werken:

> Pleintje Braemgaten:

Het houten terras en de onderliggende betonnen fundering op de Braemgaten moet uitgedaagd worden. Hier komt een nieuwe bestrating in hetzelfde materiaal als de aansluitende voetpaden. De boordsteen op de Braemgaten blijft behouden of wordt indien nodig vervangen door een identieke boordsteen. Op deze boordsteen komt een nieuwe leuning. Dit type leuning is identiek aan de groene gietijzeren stadsleuning, zoals deze bijvoorbeeld te zien is op de Kuiperskaai.

> Sint-Jansvest 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt' (Ministerieel besluit 20 november 2016):

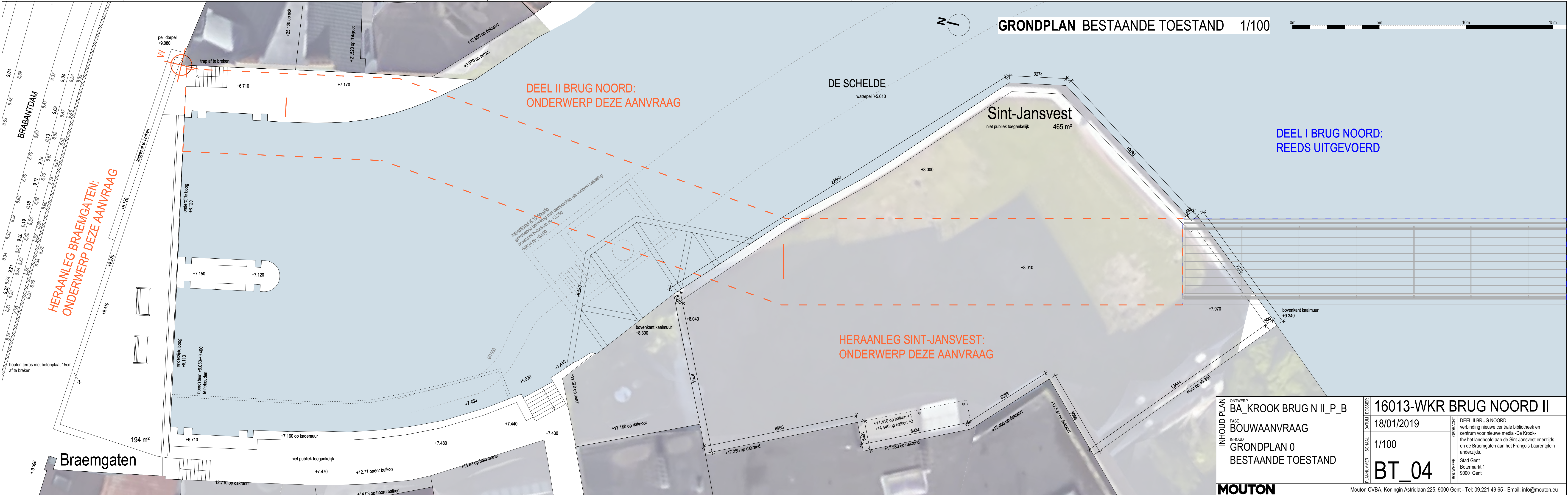
De aanwezige kaaien op de Sint-Jansvest dienen verlaagd te worden en dienen lokaal hersteld te worden. Dit gebeurt door toedoen van W&Z, afzonderlijk van maar gecoördineerd met de heraanleg van het kaaivlak. De lokale herstelling van de kaaimuren dient voorafgaandelijk te gebeuren aan het uitvoeren van de funderingsmassieven van de nieuwe bruggen. Verder wordt het terrein op de Sint-Jansvest deels afgegraven zodat de kaaimuren zoveel als mogelijk verlaagd worden tot minimaal 0,5 m boven het waterniveau. Ter hoogte van de funderingsmassieven moet de kaaimuur hoger blijven. De ontworpen brug is gefundeerd op palen zodat deze geen extra krachten op de kaaimuur genereert. Ook de uitvoering van de palen kan uitgevoerd worden los van de toestand van de kaaien.

De fundering op de Sint Jansvest en op de verlaagde zone aan de Braemgaten wordt uitgevoerd door middel van micropalen of kokerpalen, die geboord worden in voorafgaandelijke, dóór de aanwezige massieven of kaaimuren, geboorde gaten. Beide paaltypes worden geboord door middel van kleine lichte machines. Ter hoogte van de Sint-Jansvest gaat het om twee maal 8 palen met een totale oppervlakte van 2,55 x 1,25 m en een diepte van ca. 5 m onder het maaiveld; ter hoogte van het wandelpad langs de Schelde aan de Braemgaten gaat het om 6 palen met een totale oppervlakte van 2,2 x 1,25 m en een diepte van ca. 5 m onder het maaiveld.

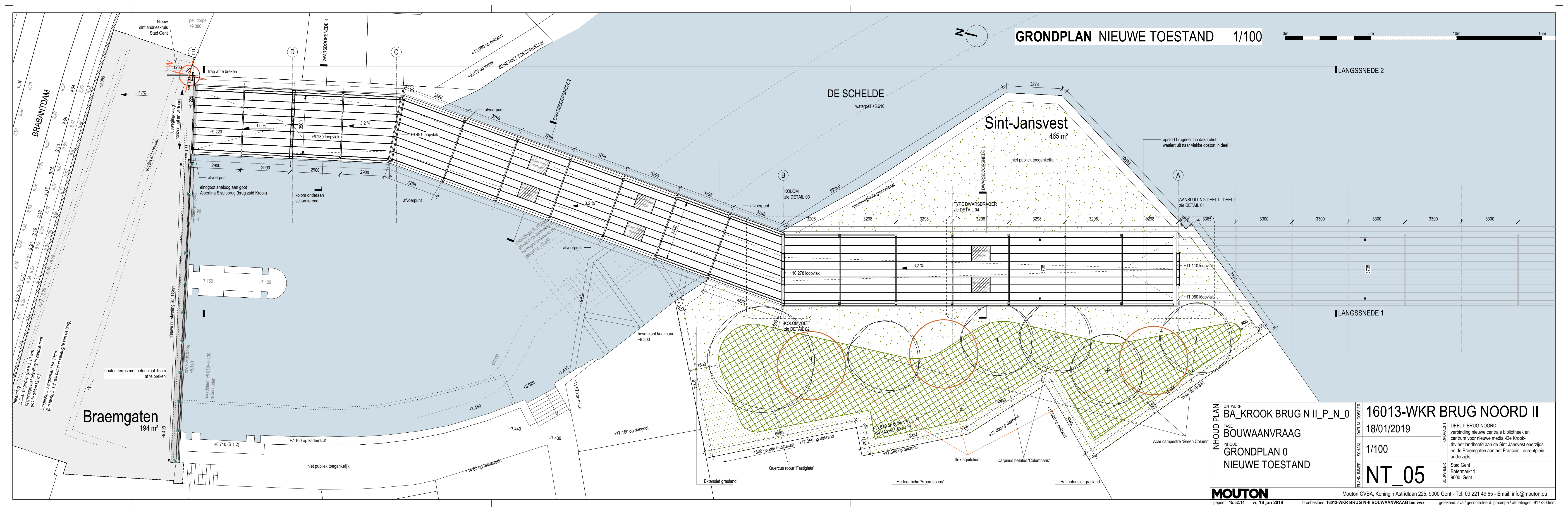
Tussen de bebouwing en de brug komt een groenscherm met bomen als buffer tussen beide.

In totaliteit wordt 515 m² aan geaccumuleerde ingrepen over deze terreinen voorzien. De verstoringsimpact is minimaal binnen de archeologische zone.

Plan 4: Plannen bestaande toestand, ontwerpplan en dwarsdoorsneden (Mouton)

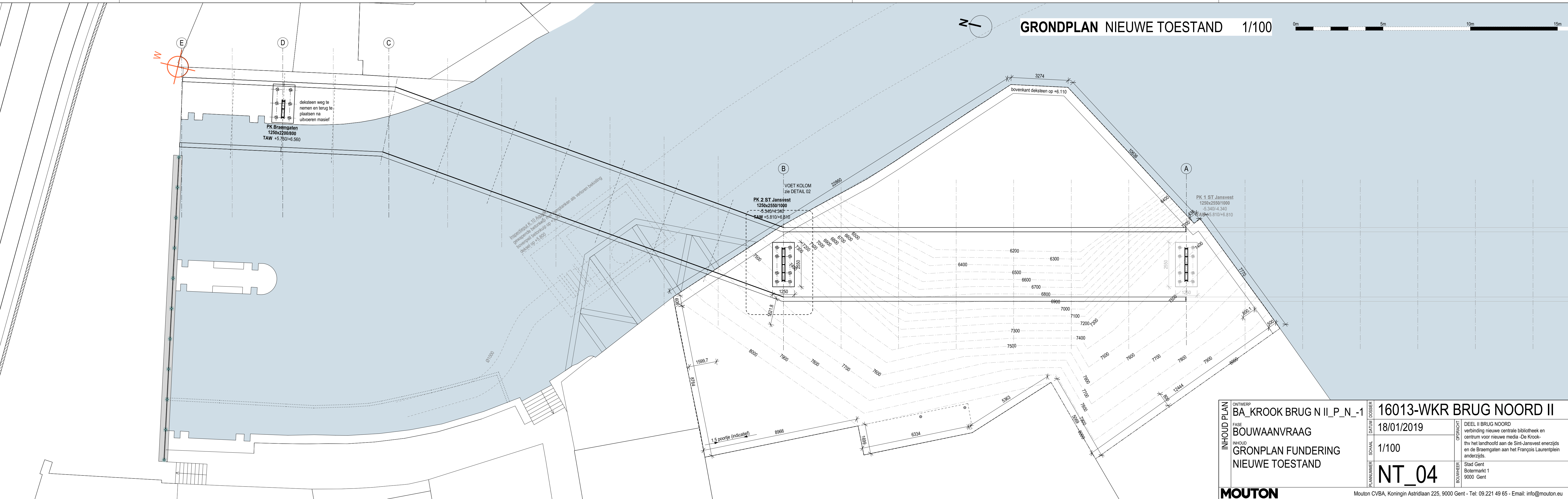
INHOUD PLAN	ONTWERP	BA_KROOK BRUG N II_P_B	
	FASE	BOUWAANVRAAG	
	INHOUD	GRONDPLAN 0	
	BESTAADE TOESTAND		
MOUTON	PLANNUMMER	BT_04	
	SCHAAL	1/100	
	DATUM	18/01/2019	
	OPDRACHT	DEEL II BRUG NOORD verbinding nieuwe centrale bibliotheek en centrum voor nieuwe media -De Krook- thv het landhoofd aan de Sint-Jansvest enerzijds en de Braemgaten aan het François Laurentplein anderzijds.	
MOUTON	BOUWHEER	Stad Gent Botermarkt 1 9000 Gent	
	BRONBESTAND	16013-WKR BRUG N-II BOUWAANVRAAG bis.vwx	
	GEPRINT	15:52:05 vr, 18 jan 2019	
	GELEKEND	sva / gecontroleerd: gmo/npe / afmetingen: 917x300mm	

GRONDPLAN NIEUWE TOESTAND 1/100

INHOUD PLAN	ONTWERP	BA_KROOK BRUG N II_P_N_0	
	FASE	BOUWAANVRAAG	
	INHOUD	GRONDPLAN 0	
		NIEUWE TOESTAND	
DOSSIER	DATUM	18/01/2019	
	SCHAAL	1/100	
	PLANNUMMER	NT_05	
	BOUWHEER	Stad Gent Botermarkt 1 9000 Gent	
DEEL II BRUG NOORD		verbinding nieuwe centrale bibliotheek en centrum voor nieuwe media -De Krook- thv het landhoofd aan de Sint-Jansvest enerzijds en de Braemgaten aan het François Laurentplein anderzijds.	

GRONDPLAN NIEUWE TOESTAND 1/100

INHOUD PLAN	ONTWERP	BA_KROOK BRUG N II_P_N_-1		16013-WKR BRUG NOORD II	
	FASE	BOUWAANVRAAG		DATUM	18/01/2019
	INHOUD	GRONPLAN FUNDERING NIEUWE TOESTAND		SCHAAL	1/100
	PLANNUMMER	NT_04		BOUWHEER	Stad Gent Botermarkt 1 9000 Gent

INHOUD PLAN	ONTWERP	BA_KROOK BRUG N II_S_N_01	16013-WKR BRUG NOORD II
	FAAS	BOUWAANVRAAG	18/01/2019
	INHOUD	DWARSDOORSNEDE 1	1/20
	PLANNUMMER	NIEUWE TOESTAND	NT_08
MOUTON			
Mouton CVBA, Koninigh Aashoan 225, 9000 Gent - Tel: 09.221.49.65 - Email: info@mouton.eu			

VERBODEN

DEEL II BRUG NOORD

verbodend nieuwe centrale bibliotheek en centrum voor nieuwe media De Krook in het landhuis aan de Sint-Jansvest enerzijds en de Bruggen aan het Franses Laurentplein anderzijds.

Stad Gent

Boulevard 1

9000 Gent

3.6. Archeologisch potentieel

3.6.1. Methode en onderzoeksvragen

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek. **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

Hierbij werden een aantal onderzoeksvragen opgesteld betreffende de projectlocatie:

- > Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- > Wat is de impact van de geplande werken?
- > Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

3.6.2. Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie. **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

- > Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- > Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- > Bodemkaart
- > Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- > Hydrografische kaart van Vlaanderen
- > Bodemerosiekaart
- > Bodemgebruikskaart

3.6.3. Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd evenals diverse wetenschappelijke literatuur; bestaande uit voornamelijk door Stadsarcheologie Gent opgebouwde en bestudeerde archeologische ensembles en bewaard in De Zwarte Doos. Dit werd aangevuld met het raadplegen van de Inventaris Onroerend Erfgoed (erfgoedobjecten), de Inventaris van de beschermde archeologische sites en de Inventaris van de beschermde monumenten, landschappen en stadsgezichten; evenals de Inventaris van de walsites (de door Stadsarcheologie Gent opgemaakte en bijgehouden inventaris van alle op

cartografie voorkomende sites met walgracht op grondgebied Gent). **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

3.6.4. Archeologische indicatoren

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van het agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd evenals diverse wetenschappelijke literatuur; bestaande uit voornamelijk door Stadsarcheologie Gent opgebouwde en bestudeerde archeologische ensembles en bewaard in De Zwarte Doos. Dit werd aangevuld met het raadplegen van de Inventaris Onroerend Erfgoed (erfgoedobjecten), de Inventaris van de beschermde archeologische sites en de Inventaris van de beschermde monumenten, landschappen en stadsgezichten; evenals de Inventaris van de walsites (de door Stadsarcheologie Gent opgemaakte en bijgehouden inventaris van alle op cartografie voorkomende sites met walgracht op grondgebied Gent). **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

- > Panorama op Gent, 1534
- > Kaart van Jacob van Deventer, midden 16de eeuw
- > Kaart van Braun en Hogenberg, 1572
- > Kaart van Horenbault, 1619
- > Kaart van Hondius, 1641
- > Kaart van Ferraris, 1771-1777
- > Kaart van G. Goethals, 1796
- > Atlas der Buurtwegen, 1843-1845
- > Primitief kadaster, ca. 1830
- > Popp Kadasterkaarten, 1842-1879
- > Kaart van P. en L. Gérard (1855)
- > Kaart van Gevaert en Van Impe (1878)
- > Plattegrond van Gent door Compijn & Soenen (1912)
- > Luchtfoto, 2015

3.6.5. Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken, kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kunnen verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten. Om een correcte inschatting hiervan te maken werd gebruik gemaakt van volgende bronnen:

- > Kadasterkaart
- > Topografische kaart (1981)
- > Orthogonale luchtfoto
- > Ontwerpplannen

Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.

3.7. Verantwoording nota met beperkte samenstelling met doorslaggevend aspect

Voor het project Krook, Sint-Jansvest, Brabantdam, fiets- en voetgangersbrug deel II noord (**nieuwe omgevingsvergunning**), werd geopteerd om een nota op te maken met een beperkte samenstelling. Deze beslissing werd genomen na een duidelijk afwegen van de mogelijke erfgoedwaarde. Alle gegevens werden ruimtelijk en inhoudelijk met elkaar geconfronteerd en ook in relatie tot de geplande werken afgewogen. Het resultaat hiervan is de keuze voor een archeologienota met beperkte samenstelling.

De drie vooropgestelde criteria werden duidelijk afgewogen:

1. er is met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig
2. de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, hebben met hoge waarschijnlijkheid geen impact op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed
3. een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal niet met hoge waarschijnlijkheid leiden tot kenniswinst.

Na afweging van alle gekende gegevens zoals onderzocht onder het punt 2.3.6 Archeologisch potentieel, kunnen we argumenteren dat de volgende vooropgestelde criteria aangehaald kunnen worden.

> Geen archeologisch erfgoed aanwezig:

Het perceel op de Sint-Jansvest is volledig archeologisch onderzocht en ingekleurd als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt'. Ter hoogte van het wandelpad langs de Schelde aan de Braemgaten wordt geen archeologisch erfgoed verwacht. Niets van de gekende gegevens wijst op de aanwezigheid van een eventuele archeologische vindplaats.

> Geen impact op archeologisch erfgoed:

De voorziene ingrepen zijn in dergelijke mate beperkt (behalve op de Sint-Jansvest die reeds ingekleurd staat als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt') dat ze kunnen beschouwd worden als zeer beperkte impact op het aanwezige archeologische erfgoed. Het gaat namelijk om geboorde micropalen op een oppervlakte van 2,2 x 1,25 m tot een diepte van ca. 5 m onder het huidige loopniveau.

> Geen kenniswinst:

De ingrepen in de bodem zijn zeer punctueel ter hoogte van de aansluiting met de Brabantdam (steunpilaren van de brug). De grootste bodemverstoring situeert zich op het perceel aan de Sint-Jansvest, dat volledig archeologisch onderzocht is én ingekleurd is als 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt' (Ministerieel besluit 20 november 2016). Dit in zijn geheel leidt er zonder twijfel toe dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de vooropgestelde ingrepen GEEN kenniswinst zou opleveren.

3.8. Datering en interpretatie van onderzochte gebied

Het projectgebied wordt gekenmerkt door zijn ligging op de grens van de 12de-eeuwse stad. De Sint-Jansvest bevindt zich in de bocht van de Ketelvest, de toenmalige watergordel rond Gent. Zowel de zone van de Krook als aan de aansluiting met de Brabantdam situeert zich net buiten deze 12de-eeuwse grens.

De Ketelvest is in oorsprong een kunstmatig gegraven kanaal, bedoeld om de Leie met de Schelde te verbinden en zo de watergordel, waarvan ook de voormalige Houtlei deel uitmaakte, rond de toenmalige stad Gent te sluiten. De Ketelvest is het enige onderdeel van deze stadsomwalling, dat nog steeds als dusdanig herkenbaar is. De uitgegraven grond werd gebruikt om aan stadszijde een aarden wal op te werpen. Tussen de wal en de Ketelvest bevond zich een dode strook om te vermijden dat de wal door erosie in de Ketelvest zou afglijden. Archeologisch kon vastgesteld worden dat de aarden wal niet vóór de tweede helft van de 12de eeuw moet worden gedateerd en dat zij dus iets jonger is dan door historische bronnen werd aangenomen. Door de uitbreiding van de stad en de aanleg van een nieuwe stadsomwalling in de loop van de 14de eeuw, verloor de oude wal zijn functie en werd hij genivelleerd tot op het niveau van het laatmiddeleeuwse loopvlak aan stadszijde. Op de Sint-Jansvest, in de oksel waar Ketelvest en Schelde elkaar treffen, kon archeologisch vastgesteld worden dat het zand om de wal op te werpen, daadwerkelijk afkomstig was van het uitgegraven van de Ketelvest.

Op basis van het archeologisch onderzoek aan de Waalse Krook¹ én de Sint-Jansvest² kon vastgesteld worden dat langsheen het water stelselmatig grond ingewonnen werd op de Schelde en de Ketelvest. Bij de eerste site gebeurde dit door het uitstrooien van afvalpakketten en het steeds verleggen van een afscheiding met het water. De ondergrond duidt op een alluviale voorgeschiedenis met een rivieroever die meer westelijk, en dus dichterbij de huidige Walpoortstraat, moet worden gelokaliseerd. Opvallend zijn de dikke 'runpakketten' die door de leerlooiers (13de-16de eeuw) werden uitgestrooid ter uitbreiding van hun terreinen. Er konden vier opeenvolgende fasen kaaimuren en oeverbeschoeiing onderzocht worden. Bij de Sint-Jansvest werd in eerste instantie bij het graven van de Ketelvest (2de helft 12de eeuw) het uitgegraven zand als een wal aan de binnenzijde van de stad gebruikt om na het nivelleren van deze omwalling door middel van puinpakketten het perceel naar het water toe uit te breiden.

¹ VERMEIREN, G., BRU, M.A., BRADT, T. & LAISNEZ, K., *Opgravingen aan de Waalse Krook (Gent, O.-VI.)*, in: *Archaeologia Mediaevalis*, Brussel, 2013, nr. 36, p. 159-162.

² VERMEIREN, G. & BRU, M.A., *Archeologisch onderzoek op de Sint-Jansvest, Gent (O.-VI.)*, in: *Archaeologia Mediaevalis Kroniek*, Gent, 2015, nr. 38, p. 192-195.

3.9. Gemotiveerde verwachting

In het kader van de aanleg van de brug tussen Sint-Jansvest ('gebied waar geen archeologie verwacht wordt') en het wandelpad langs de Schelde achter de huizen in de Brabantdam, kan geconcludeerd worden dat er, op archeologisch vlak, bij de boringen voor de brugpijler geen verwachtingen zijn.

3.10. Gemotiveerd advies voor maatregelen

Het projectgebied bestaat in hoofdzaak uit een 'gebied waar geen archeologie verwacht wordt' (afdeling 3, sectie C, perceel 751f) en een beperkte ingreep op het wandelpad (openbaar domein) langsheen de Schelde achter de huizen aan de Brabantdam. Het gaat namelijk om geboorde micropalen op een oppervlakte van 2,2 x 1,25 m tot een diepte van ca. 5 m onder het huidige loopniveau.

Op basis van het bureau-onderzoek wordt geen archeologisch erfgoed verwacht. Niets van de gekende gegevens wijst op de aanwezigheid van een eventuele archeologische vindplaats. Er kan geconcludeerd worden dat er weinig archeologisch potentieel aanwezig is. Tevens zijn de ingrepen in dergelijke mate dat zij met aantoonbare zekerheid slechts beperkt ingrijpen in de bodem. Aansluitend op voorgaande punten is duidelijk dat de beperkte ingreep, de vermoedelijke afwezigheid van eventueel archeologisch erfgoed er zonder twijfel toe leidt dat de vooropgestelde ingrepen, indien voorafgegaan door een archeologisch onderzoek, met aantoonbare zekerheid GEEN kenniswinst zou opleveren.

Hierdoor is voldaan aan verschillende van de mogelijke doorslaggevende aspecten die het mogelijk maken om een nota met beperkte samenstelling op te stellen waarbij geen verdere maatregelen nodig zijn.

4. Relevante bibliografie

VERMEIREN, G. & BRU, M.A., *Archeologisch onderzoek op de Sint-Jansvest, Gent (O.-VI.)*, in: *Archaeologia Mediaevalis*, Gent, 2015, nr. 38, p. 192-195.

VERMEIREN, G., BRU, M.A., BRADT, T. & LAISNEZ, K., *Opgravingen aan de Waalse Krook (Gent, O.-VI.)*, in: *Archaeologia Mediaevalis*, Brussel, 2013, nr. 36, p. 159-162.

VERMEIREN, G., BRU, M.A. & ERVYNCK, A. (red.), *De Krook. Een leerrijk boek*, Gent, 2018.

www.onroerenderfgoed.be

<http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/>

Thesaurus

Archeologie: Het bestuderen van overblijfselen en voorwerpen of een ander spoor van menselijk bestaan in het verleden, alsook de bestaansomgeving van de mens, waarvan het behoud en de bestudering bijdragen tot het reconstrueren van de bestaansgeschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving en ten aanzien waarvan opgravingen, ontdekkingen en andere methoden van onderzoek betreffende de mensheid en haar omgeving betekenisvolle bronnen van informatie zijn.

Archeologienota: Document, opgemaakt op basis van een archeologisch vooronderzoek, met administratieve gegevens, een verslag over de resultaten van het onderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.

Archeologisch onderzoek: Het gebruik van technieken en methoden waarmee archeologische sites, archeologische zones of delen ervan worden opgespoord en onderzocht met inbegrip van archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen.

Bodem: Het bovenste deel van de aardkorst waarin planten kunnen wortelen, samengesteld uit minerale deeltjes en organisch materiaal, inclusief levende organismen. Een bodem ontstaat uit de verweringsproducten van lokale gesteenten of uit afgezette, losse sedimenten.

Bodemstructuur: aggregatietoestand van organische en minerale deeltjes in een sediment tot grotere aggregaten, bepaald door de soort en intensiteit van de onderlinge verbindingen.

Bureauonderzoek: Bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte bouwkundige of archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, omvattende de aan- of afwezigheid, de aard en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit ervan.

Centrale Archeologische Inventaris: Databank die archeologische vondstlocaties en indicatoren daartoe in het Vlaams Gewest in kaart brengt en de beschikbare informatie bundelt (afkorting: CAI).

Historische studie: Historische studie is de studie van historische bronnen, zoals documenten en historisch kaartmateriaal. Bepaalde relictten kunnen in historische bronnen reeds vermeld zijn en op oude kaarten weergegeven zijn. Dit geeft interessante bijkomende informatie omtrent de vondsten en de bewaringstoestand in die periode.

Kaaimuren: Een kaaimuur is een muur tot bekleding, bevestiging en bescherming van de walbanken van waterlopen, havens en sluiswerken.

Stadsomwallingen: Een stadsomwalling is het geheel van verdedigingswerken rondom een stad, nl. grachten, wallen, muren, torens, enz..., bedoeld om de stad te beschermen tegen invallen van buitenaf. Tijdens de eerste stadsontwikkelingen bestonden deze stadsomwallingen uit aarden wallen, later werden deze wallen vervangen door stenen muren.

Stadspoorten: Een stadspoort is een versterkte bouwconstructie in een stadsmuur die toegang geeft tot de stad.

Wallen (morfologische elementen): Een wal (morfologisch element) is een aarden ophoging die (eventueel met begeleidende gracht) de omsluiting vormt van een structuur en verder niet functioneel te duiden is.